

Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1923-06-20, iš Miuncheno - į Berlyną

Pagaliau aš jau visai vienas!

Pagaliau aš jau visai vienas!

Šiandie jau galiu kiek vaikščioti, nuo pat ryto tvarkiausiu po mano kambarius, krausčiau knygas, valiau dulkes, o dabar va parašiau Tėvui laišką - prisitaikindamas tavo pastabų [1].

Bus gerai, Vandukai!

O aš taip džiaugiuosiu del Tavo pasisekimų. Žiūrėk, Tavo profesorio gerumas reikia būtinai išnaudoti! Gal per jo protekciją pavyks išimatrikuliuoti! O temą - būtinai paimk. Juo anksčiau ją paimsi, juo ilgiau ji pas Tave gulės - juo geriau ją parašysi. Apie 1764 ir 94 metus aš jokio supratimo neturiu, bet jei profesoris pritaria - būtinai paimk. (Į prašymą del priėmimo tai irgi reikia įrašyti)[.] Šiuo tarpu vis viena, kaip tema formuluoti, svarbu tik paėmimo faktas. Paskui, kai turėsi rankoj medžiagos, susitarus su profesoriu galėsi, kaip norėdama[,] ją perkeisti.

Ši proga nieku būdu nereikėtų praleisti. O jeigu jau temą imi, vadinasi[,] esi jau nebe studentė, o filosofijos kandidatė, kitaip sakant[,] felčeris. Jei tau pavyktų paimti tema - tai šie metai - mums vienų laimėjimų metai! Valio[,] Vandukai! [2]

O aš tau už tai rengiu vieną dovaną.

Žinai - aš suieškojau mano prietelius, su kuriais klajojau po Kaukazą [3]. Vienas jų žada man padaryti mūsų kelionės fotografijas: 25 didelės ir apie šimtą stereoskopinių. Turėsime tokį albumą, kurį ne taip lengva pasidaryti. Tik aš turiu pasiūsti poperį į Sočį, o ten man padarys! Ar nori, Vandukai [4]?

O Tu pasistenk su Zose [5] atvažiuot apie 25 - būtų labai gerai. Iki tam laikui ir aš padirbėsiu del lėšų, o paskui apie tris savaites taip sau po kalnus praūšiu ir grįžęs iš kalnų imsiuos mokinties. Jei anksčiau prisirengsiu - laikysiu kvotimus ir anksčiau. Tik noriu taip prisirengti, kad tikrai išlaikyčiau. Gal kartais ir iki Naujų metų pavyks?

O Ettaly [6] keletą dienų mes kartu pagyvėsim, pabūsime - pagalvosime, pasitarsime.

Dabar ten taip gražu ir taip gera. Gerai, Vanduk[,] - 25[?]

Bučiuoju Tave, mano mielas Vandukėli!

Bol

Trečiadienis[.]

KOMENTARAI

[1] Minimas Balio Sruogos laiškas Kazimierui Daugirdui neišliko.

- [2] Vanda Daugirdaitė 1921–1923 m. studijavo Berlyno universiteto Filosofijos fakultete istoriją. „Vandos Daugirdaitės studijų Berlyno universitete metais ten dirbo keletas žymių istorijos profesorių – minėjo Stähliną, Koetscherį. Jie daug dėmesio skyrė šaltinių pažinimui, jų savarankiškam interpretavimui. Studentė iš Lietuvos dirbo atsidėjusi – atliko visus istorijos seminaro darbus, išklusė privalomus kursus. Būsimoji istorikė jautėsi čia įgijusi mokslinio darbo pagrindus, išmokusi tyrimo metodologiją“ (Vladas Žukas, „Vandos Daugirdaitės-Sruogienės laišakai“, in: *VUB RS*, f. 141, b. 1248, p. 4). Studijas Berlyno universitete Vanda Daugirdaitė prisiminė taip: „Berlyne studijavau istoriją, [...] išėjau geriausią pasaulio seminarą – metodologijos – ir to nepanaudojau!“ (Vandos Sruogienės laiškas Vladui Žukui, 1980-01-01, iš Čikagos – į Vilnių, in: *VUB RS*, f. 141, b. 319, l. 3v). „Berlyno universitete istorijos studijos buvo grindžiamos istorijos šaltinių pažinimu bei jų kritika, specialiai buvo dėstoma istorijos tyrimo metodika, remiantis garsaus vokiečių istoriko E. Bungės „Įvadu į istorijos mokslą“. Tuo pačiu metu V. Daugirdaitė klausėsi filosofijos, psichologijos bei sociologijos kursų. Deja, rimtai įsibėgėtų studijų Berlyne nepavyko baigti, kadangi vokiečiai, po 1923 m. įvykusio Klaipėdos prijungimo prie Lietuvos, lietuviams, neišklausiusiems 4 semestrų (ji buvo išklausiusi 3 semestrus), nebeleido studijuoti“ (Ingė Lukšaitė, „Vanda Daugirdaitė-Sruogienė ir jos „Lietuvos istorija““, in: Vanda Daugirdaitė-Sruogienė, *Lietuvos istorija*, Vilnius: Vyturys, 1990, p. 413).
- [3] „Vis minėdavo Kaukazą, matytą 1917 m., – tų kalnų didybė jam liko nepamirštama“ (Vandos Sruogienės laiškas Vladui Žukui, 1980-08-08, iš Čikagos – į Vilnių, in: *VUB RS*, f. 141, b. 319, l. 4r). „Visų geriausias mano gyvenimo metas – kai buvau Kaukaze. Gyvenau aukštumoj, virš debesų, kur saulė ir vėjas, ir neapčiuopiamos erdvės. Milžiniški ledynai, milžiniškos uolos, vidudienį juodas dangus ir žvaigždės matyti. Pamylėjau aukštybes ir laisvę ir dabar negaliu niekur nurimti. Noris lėkti, skristi, danginties“ (Balio Sruogos laiškas Ignui Šeiniui, iš Kauno – į Stokholmą, 1919-04, in: *LCVA*, f. 675, ap. 1, b. 58, l. 14 ap, 1v).
- [4] Kaukazas siejo Balį Sruogą ir Vandą Daugirdaitę, nors kartu po tą kraštą jie nekeliavo: Balys Sruoga, studijuodamas Rusijoje, buvo išvykęs į Kaukazo kalnus (Balio Sruogos išpūdžiai, išgyvenimai iš Kaukazo atsiskleidžia laiškuose bičiulei Valerijai Čiurlionytei), Vanda Daugirdaitė gimusi Kaukaze, Piatigorsko mieste, jos tėvas Kazimieras Daugirdas, veterinarijos gydytojas, tarnavo Kaukaze, dukrai einant ketvirtus metus, persikėlė iš Kaukazo į Ukrainą – Podolės guberniją.
- [5] Sofija Laucevičiūtė (1898–2003), Vandos Daugirdaitės pusseserė, 1921–1923 m. Berlyno universitete studijavo ekonomiką, dažnai kartu su Vanda Daugirdaite ir Balio Sruoga vykdavo į kalnų išvykas.
- [6] Balys Sruoga kvietė Vandą Daugirdaitę ir Sofiją Laucevičiūtę į Bavarijos kalnus Etall regione Garmisch-Partenkirchene.